

گنبدگیتی

سیاوش شایان

زیبایی‌های دماوند

از دور که به قلّه دماوند نگاه می‌کنید، آن را شبیه به یک مخروط می‌بینید که غالباً رویش برف نشسته یا بالای آن را حلقه ابری فرا گرفته است. آسمان پیرامون قله در تابستان و زمستان آبی است؛ آن هم چه آبی پررنگی!

از دور که به قله نگاه می‌کنید، باور نمی‌کنید که دمای هوای آنجا گاهی به ۶۰ درجه زیر صفر و کمتر هم می‌رسد و گاهی توفان‌هایی با سرعت ۱۵۰ کیلومتر در آنجا می‌وزد! این‌ها را گفتیم تا وقتی کوه‌نوردی از دماوند برمی‌گردد و برای شما از آن تعریف می‌کند، بدانید که با سرما و توفان‌های سختی درگیر بوده است. یادتان باشد به او خسته نباشید بگویید.

از دور که به قلّه دماوند می‌نگرید، فکر می‌کنید رفتن به آنجا کاری ندارد! آدم از یک دامنه‌اش شروع می‌کند و می‌رود بالا تا به قله برسد! اما وقتی به نزدیک آن می‌رسید، می‌بینید که

کار به این راحتی‌ها هم نیست. ده‌ها دره و گردنه و چاله و پستی و بلندی را باید پشت سر بگذارید تا به قله برسید. تازه، اگر کفش و لباس مناسب کوه‌نوردی داشته باشید و خوراک‌های خاص کوه‌نوردان را که انرژی زیادی تولید می‌کنند، خورده باشید، راهنمای محلی کوه‌نوردی داشته باشید و بتوانید با کمبود اکسیژن در ارتفاع زیاد هم کنار بیایید... این‌ها را گفتیم تا شما آمادگی‌های مناسب برای کوه‌نوردی و رفتن به قلّه دماوند، بلندترین قلّه ایران و خاورمیانه را در نظر بگیرید و در آینده بتوانید به آنجا بروید و بتوانید بگویید: «من نماد سرزمین ایران، دماوند را فتح کردم!»

ارتفاع این قله ۵۶۱۰ متر است. یعنی از سطح دریاهای آزاد این‌قدر ارتفاع دارد و تصویر آن در بسیاری جاها، نشانه کشورمان ایران است.

دماوند یک آتشفشان خاموش است، بنابراین ترسی از فعالیت آن و بیرون ریختن مواد آتشفشانی نداشته باشید. فقط کمی بخار آب و گازهای دیگر از دهانه آن خارج می‌شود.

آخرین باری که مواد آتشفشانی از دهانه ۴۰۰

متر مربعی این مخروط بیرون ریخته، حدود ۳۸ هزار سال قبل بوده است.

دماوند در ادبیات فارسی و اسطوره‌های ایرانی هم جای ویژه‌ای برای خودش دارد: ده‌ها شاعر برایش شعر گفته‌اند. شاید معروف‌ترین این شعرها را **ملک‌الشعرا** بهار برای این قلّه زیبا سروده باشد. می‌توانید این شعر را پیدا کنید و بخوانید؟ مصرع دوم آن را برایتان می‌نویسم: «ای گنبد گیتی، ای دماوند».

بعضی معتقدند کلمه دماوند از دو قسمت «دم»، به معنی دود و بخار و «آوند» به معنی محل و جا درست شده است. معنی کلمه دماوند هر چه باشد، در داستان‌های قدیمی فارسی و اشعار هم جای خودش را باز کرده است. **فریدون، ضحاک و کیومرث** از شخصیت‌های اسطوره‌ای ادبیات ایرانی با دماوند و زندگی و زندانی شدن در آن پیوند خورده‌اند. **کاوه آهنگر، آرش**

کمانگیر و کیخسرو هم یادآور این کوه سترگ و زیبا هستند.

دماوند زیبایی‌های خاص خود را دارد. علاوه بر دره‌ها و دامنه‌های زیبا و پر گل و گیاه، این منطقه به خاطر وجود انواع خاصی از جانوران و گیاهان، یک منطقه حفاظت شده محیط‌زیستی است و استفاده بیش از حد از ظرفیت‌های معدنی، گیاهی و جانوری آن ممنوع است.

جالب است بدانید روزی به نام «روز ملی دماوند» وجود دارد که سیزدهم تیرماه هر سال است و در این روز دوست‌داران دماوند در دامنه‌های آن، جشن دماوند برگزار می‌کنند.

زندگی مردم روستاهای پیرامون دماوند با این کوه زیبا و بلند پیوندی عمیق دارد. برگزاری مراسم «برف‌چال» نمونه‌ای از این پیوند است. که در آن مردم محلی، برف‌های دماوند را در چاله‌ای جمع‌آوری می‌کنند تا به تدریج در زمان کم‌آبی از آن بهره ببرند. دام‌داری و زنبورداری از دیگر فعالیت‌های پیرامون دماوند است. در دامنه‌های دماوند ده‌ها چشمه آبگرم معدنی وجود دارد که از راه‌های دور و نزدیک علاقه‌مندان را به سوی خود جذب می‌کند.

آیا می‌توانید چند چشمه آبگرم را پیرامون دماوند نام ببرید؟ در این مورد جست‌وجو کنید. چرا این چشمه‌ها آب گرم دارند؟